

Annen eller andre

Tradisjonelt har man skilt mellom «annen» som pronomen og «andre» som tallord. Altså bør det hete «annenlinjetjenesten». Men i moderne norsk er skillet blitt nesten borte.

Ifølge riksmålstradisjonen skal de to formene «annen» og «andre» fordele seg på to ordklasser. Som pronomen: *den ene – den andre* og som tallord: *den første – den annen* (1, 2). Tradisjonelt skulle det altså hete «på den andre siden av veien», men i tallordfunksjonen «Newtons annen lov» (1, 2). Skillet har aldri vært ordentlig gjennomført, og i moderne norsk er «andre» kommet stadig mer i bruk i begge funksjoner, i samsvar med talemålet (1).

I Tidsskriftet skrives krigen 1939–45 «den annen verdenskrig» (3). Ifølge Språkrådet virker imidlertid denne formen litt mer formell enn «den andre verdenskrigen» (4). I Tidsskriftet brukes også former som «annengangsfødende», «annengenerasjons», f.eks. annengenerasjonskefalosporiner» og «annenlinjetjenesten», i tråd med tradisjonen (3).

På nynorsk er ikke dette noen problemstilling i det hele tatt. Der er bare «andre» mulig som ordenstall. «Den andre verdenskrigen», eventuelt bare «andre verdenskrigen», er det eneste rette (4). Språkrådet sidestiller «annen» og «andre» på bokmål (5).

«Annen» står imidlertid fremdeles sterkt i visse faste uttrykk og litterære vendinger, slik som «det annet kjønn», «annenhands» og «på den annen side» (2, 6). Av medisinskhistorisk interesse finnes «annendagsfeber» = feber som opptrer hvert annet døgn (7).

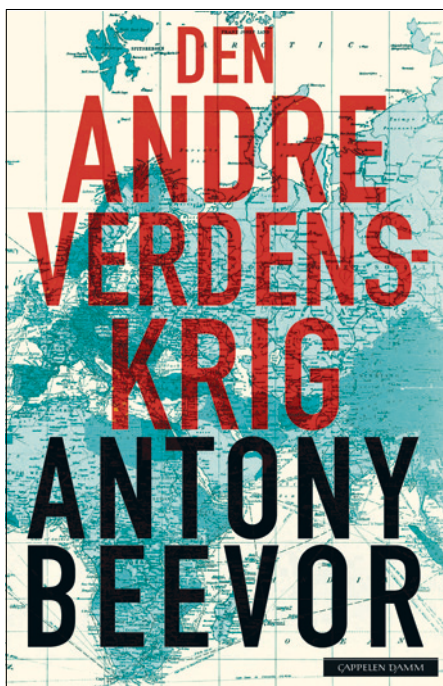
Erlend Hem

erlend.hem@medisin.uio.no

Erlend Hem [f. 1970] er dr.med. og assisterende sjefredaktør i Tidsskriftet.

Litteratur

1. Vinje F-E. Annen og andre. Finn-Erik Vinjes blogg 11.2.2013. www.finnerikvinje.no/blog/?p=87 (15.8.2013).
2. Vinje F-E. Riktig norsk. 3. utg. Oslo: Cappelen Akademisk, 1999: 211–4.



Da den britiske historikeren Antony Beevor utga *The Second World War* (2012) ble den oversatt til *Den andre verdenskrig*. Dette bryter både med Språkrådets anbefaling (*Den andre verdenskrigen*) og med riksmålstradisjonen (*Den annen verdenskrig*). Faksimile fra boken

3. Tidsskrift for Den norske legeforening. Ordliste. A. <http://tidsskriftet.no/Innhold/Forfatterveiledningen/Spraak/Ordliste/A> (15.8.2013).
4. Godt språk i lærebøker: rettleiing i lærebokarbeid. Oslo: Norsk språkråd, 1999: 172. www.sprakradet.no/upload/Skrift6.pdf (15.8.2013).
5. Tall. Språkrådet. www.sprakradet.no/Sprakhjelp/Skriveregler_og_grammatikk/Tall/#andre (15.8.2013).
6. Vinje F-E. Moderne norsk: en veiledning i skriftlig framstilling: morfologiske og syntaktiske vanskeligheter. 5. utg. Bergen: Fagbokforlaget, 2002: 120–1.
7. Annendagsfeber I: Knudsen T, Sommerfelt A, red. Norsk riksmålsordbok. Bd. 1: a–glad. 2. utg. Oslo: Kunnskapsforlaget, 1983: 78.

Mottatt 18.8.2013 og godkjent 15.9.2013. Redaktør: Marit Fjellhaug Nytlund.